

■ Europejska Rada ds. Badań Naukowych (ERC)

Dziesięć lat ERC

Europejska Rada ds. Badań Naukowych, finansująca najbardziej ryzykowne i mogące prowadzić do przełomowych odkryć badania naukowe, powstała dziesięć lat temu jako odpowiedź na zaniepokojenie słabością europejskiej nauki w stosunku do badań prowadzonych w Stanach Zjednoczonych. Jakkolwiek kraje Unii Europejskiej wydawały na naukę nie mniej niż USA, nie mogły się z nimi równać np. pod względem liczby nagród Nobla czy kreatywności w tworzeniu nowych technologii. Europa traciła wiele najciekawszych umysłów na rzecz uczelni amerykańskich. Wielkie nakłady ponoszone w ramach programów ramowych, finansowanych przez Komisję Europejską, mające w założeniu przekształcić Unię Europejską w najbardziej innowacyjną gospodarkę świata, także nie spowodowały oczekiwanych skutków. Jedną z recept na odwrócenie niepokojących tendencji było utworzenie European Research Council – agencji grantowej wzorowanej na amerykańskich National Institutes of Health czy National Science Foundation, w których pomysły projektów pochodzą od samych uczonych, a duży nacisk stawiany jest na badania podstawowe. Istotną cechą jest też duża niezależność agencji od bieżącej polityki przez oddanie głównych decyzji dotyczących zasad jej funkcjonowania w ręce 22 uczonych, reprezentujących różne dyscypliny naukowe, skupionych w Radzie Naukowej.

ERC spełniło oczekiwania z nawiązką. W ciągu dziesięciu lat działalności agencji uczeni złożyli prawie 60 tys. wniosków grantowych, z których wybrano do sfinansowania ponad 7 tys. projektów z 33 krajów. Większość spośród kierowników grantów nie przekroczyło 40. roku życia. W badaniach uczestniczyło ok. 50 tys. osób, w tym 30 tys. doktorantów i stażystów podoktorskich. Grantobiorcy ERC opublikowali prawie 100 tys. artykułów. Jedna trzecia z nich ma przynajmniej jedną pracę mieszczącą się w jednym procencie najbardziej cytowanych prac świata. W 2014 r. 6,3% wszystkich artykułów opublikowanych w „Nature” i „Science” powstało w wyniku badań finansowanych przez ERC. Sześciu grantobiorców obchodzącej jubileusz agencji otrzymało – już po otrzymaniu finansowania z ERC – Nagrodę Nobla, a czterech Medal Fieldsa. W 2014 r. po raz pierwszy

w historii badacze pracujący w Europie opublikowali w górnym jednym procencie najbardziej cytowanych publikacji świata więcej artykułów niż badacze amerykańscy. Przeprowadzone w 2015 i 2016 roku badania niezależnych ekspertów wykazały, że 23% projektów finansowanych przez ERC doprowadziło do przełomowych odkryć naukowych, a dalsze 40% spowodowało znaczący postęp w nauce.

Ocenia się, że 42% projektów finansowanych w ramach danego panelu dyscyplinarnego było powiązanych z tematyką jeszcze innego panelu, co dobrze odzwierciedla interdyscyplinarny charakter znacznej części prowadzonych obecnie badań. W latach 2012 i 2013 ERC uruchomiło pilotażowe programy (Synergy Grants) finansujące badania o znaczącej interdyscyplinarności. Program ten zostanie ponownie uruchomiony w przyszłym roku.

Niestety, udział w grantach ERC uczonych pracujących w Polsce jest żenująco niski. W ciągu dziesięciu lat zdobyliśmy tylko 23 granty. Najwięcej grantów zdobyli uczeni pracujący w Wielkiej Brytanii (1488), a np. Węgrzy zdobyli ich 54, Portugalczycy – 68, Hiszpanie – 384.

Tegoroczny budżet ERC wynosi około 1,8 mld euro. Maksymalne wysokości finansowania wynoszą 1,5 mln euro w przypadku grantów dla młodych naukowców (Starting Grants), 2 mln euro w przypadku tzw. grantów konsolidacyjnych (Consolidator Grants) oraz 2,5 mln euro – grantów dla uczonych o ugruntowanym dorobku (Advanced Grants).

Andrzej Jajszczyk

Fot. A. Jajszczyk

Siedziba ERC

klimatycznym Politechniki Krakowskiej, dysponującym komorą termoklimatyczną, gdzie można testować niezawodność, bezpieczeństwo i odporność organizmu ludzkiego, wszelkich materiałów, sprzętów codziennego użytku oraz obiektów o masie nie przekraczającej 60 ton, nie tylko w skrajnych temperaturach od -55 do +70 stopni C, ale także w ekstremalnych warunkach klimatycznych obejmujących takie parametry jak wilgotność, nasłonecznienie, deszczowanie, szronienie czy rosenie. 42-letni kolarz jest pierwszym człowiekiem poddającym się testom w sztucznym mrozie stworzonym w Laboratorium Badań Technoklimatycznych i Maszyn Roboczych.

Miejskie klimaty

WARSZAWA Miejskie Plany Adaptacji „Opracowania planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców” to pierwszy projekt adaptacji miast do zmian klimatu organizowany na taką skalę. Jego efektem będzie przygotowanie planów adaptacji dla 44 miast o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys. W realizacji projektu, koordynowanego przez Ministerstwo Środowiska, wezmą udział pracownicy czterech instytutów badawczych: Instytutu Ochrony Środowiska, Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytutu Ekologii Terenów Uprzemysłowanych w Katowicach oraz firmy konsultingowo-inżynierskiej Arcadis. Głównym celem projektu jest przeprowadzenie analizy podatności każdego z miast na zmiany klimatu i zaplanowanie działań adaptacyjnych do stwierdzonych zagrożeń. Projekt zostanie finansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach PO Infrastruktura i Środowisko.

Studenci zagraniczni 2017

KRAKÓW W murach UJ odbyła się konferencja *Studenti zagraniczni w Polsce 2017*. Uczestniczący w spotkaniu min. Jarosław Gowin powiedział, że umiędzynarodowienie jest kluczowym problemem w pracach nad nową ustawą o szkolnictwie wyższym. Przypomnił, że Polska zajmuje 3. miejsce w rankingu International Student Satisfaction in Europe. Nasz kraj chwalony jest za poczucie bezpieczeństwa, dobrą atmosferę i niskie koszty zakwaterowania. Zwrócił uwagę, że skala zachowań nieprzyjaznych wobec zagranicznych studentów jest w naszym kraju znacznie niższa niż w innych państwach.

Minister poinformował o procesie legislacyjnym, który ma doprowadzić do powstania Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Ma ona odwrócić kierunek drenażu mózgow, m.in. przez wspieranie powrotów polskich naukowców do kraju i zachęcaniu badaczy zagranicznych do podjęcia pracy w Polsce.

Prezes zarządu Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy” Waldemar Siwiński poinformował, że w roku akademickim 2016/2017 w Polsce studiuje 65 tys. studentów z zagranicy. To o 11,4% więcej niż w ub.r. Współczynnik umiędzynarodowienia wynosi 5,15%, ale jego wzrost wynika także z faktu, że liczba studentów zmalała o 140 tys. osób – obecnie jest ich 1 264 451. Największą grupę studentów międzynarodowych stanowią Ukraińcy (53,5%), a na drugim miejscu są Białorusini. Zaskoczeniem jest wzrost o 240% liczby studentów z Indii – w Polsce studiuje ich 2156. Na dalszych miejscach znaleźli się obywatele Norwegii, Szwecji, Hiszpanii, Rosji i Turcji.

Doktorat h.c. – prof. Jan Miodek

RZESZÓW Prof. Jan Miodek z Uniwersytetu Wrocławskiego otrzymał **27 lutego** doktorat honoris causa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Decyzja o nadaniu tytułu została podjęta na wniosek prof. Kazimierza Ożoga, który w uzasadnieniu napisał m.in. „prof. Miodek (...) należy do najwybitniejszych polskich badaczy języka i kultury